

Centraal Planbureau

Belastingherziening; tips & tricks

Winterlezing 2015

Laura van Geest
14 februari 2015

Winterlezing over Belastingherziening

- Akkers geploegd door Van Dijkhuizen en Van Weghel
- Stas Wiebes heeft gezaaid met zijn brief
- Nu Wintervorst erover heen
- Voorjaar: bezien of het gewas ook opkomt

Brief Stas Wiebes

- Heldere doelen
- Economisch onderzoek en expert judgement

Doelen en Randvoorwaarden

Doelen

- Minder complexiteit
- Meer werkgelegenheid (+100 000) en economische groei

Randvoorwaarden

- Inkomensverdeling
- Gezonde overheidsfinanciën

Economisch Onderzoek en Expert Judgement

Micsim Model

- Structuur model: meet 'diepe' parameters/preferenties
- Grote database (> 1 mln individuen)
- Model is getest op oude hervormingen -> ging goed

Opzet

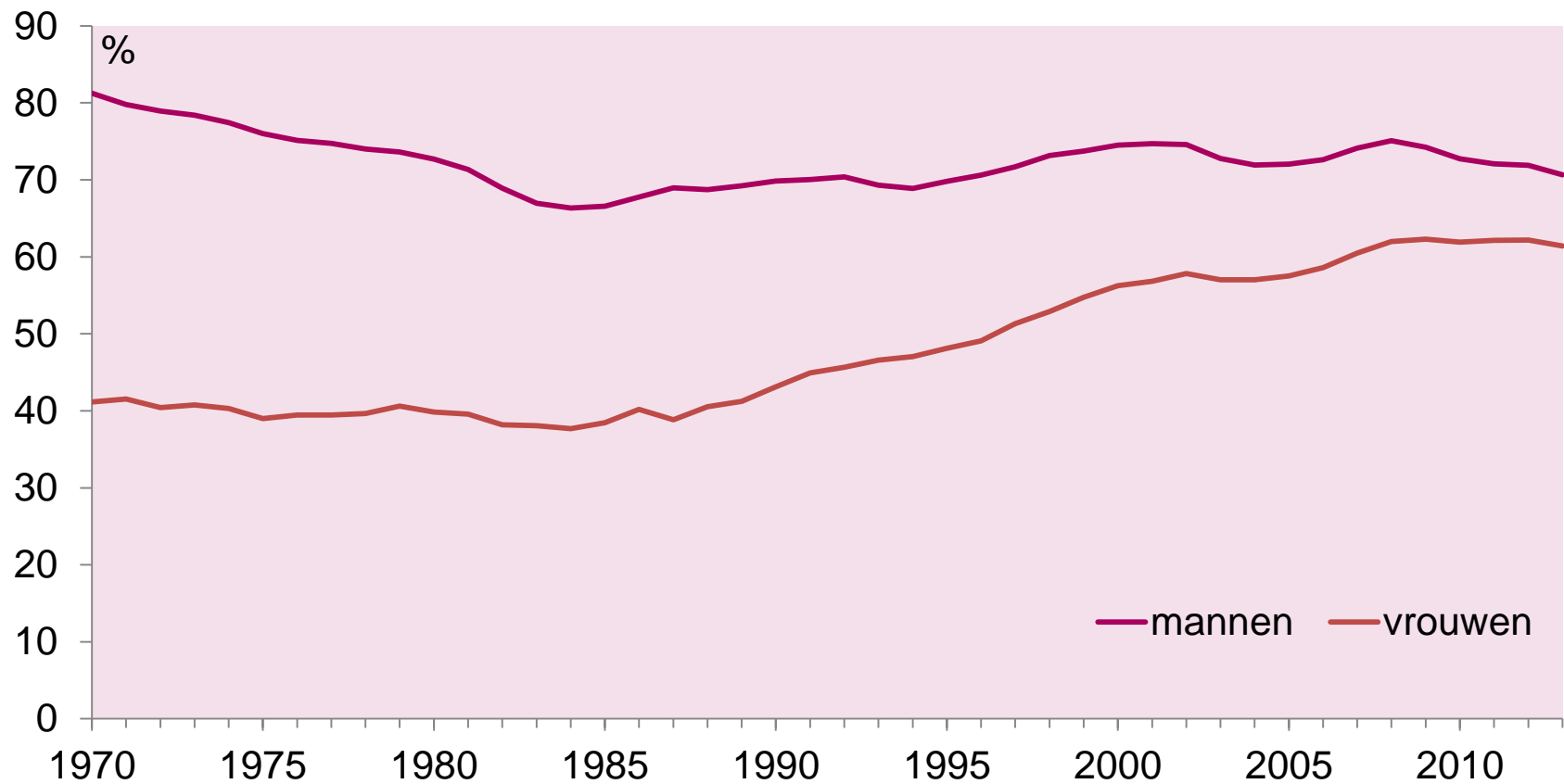
- De feiten: hoe is het en hoe komt het in beweging
- Simulaties/Vingeroefeningen
- Conclusies

Hoe ziet de Nederlandse arbeidsmarkt eruit?

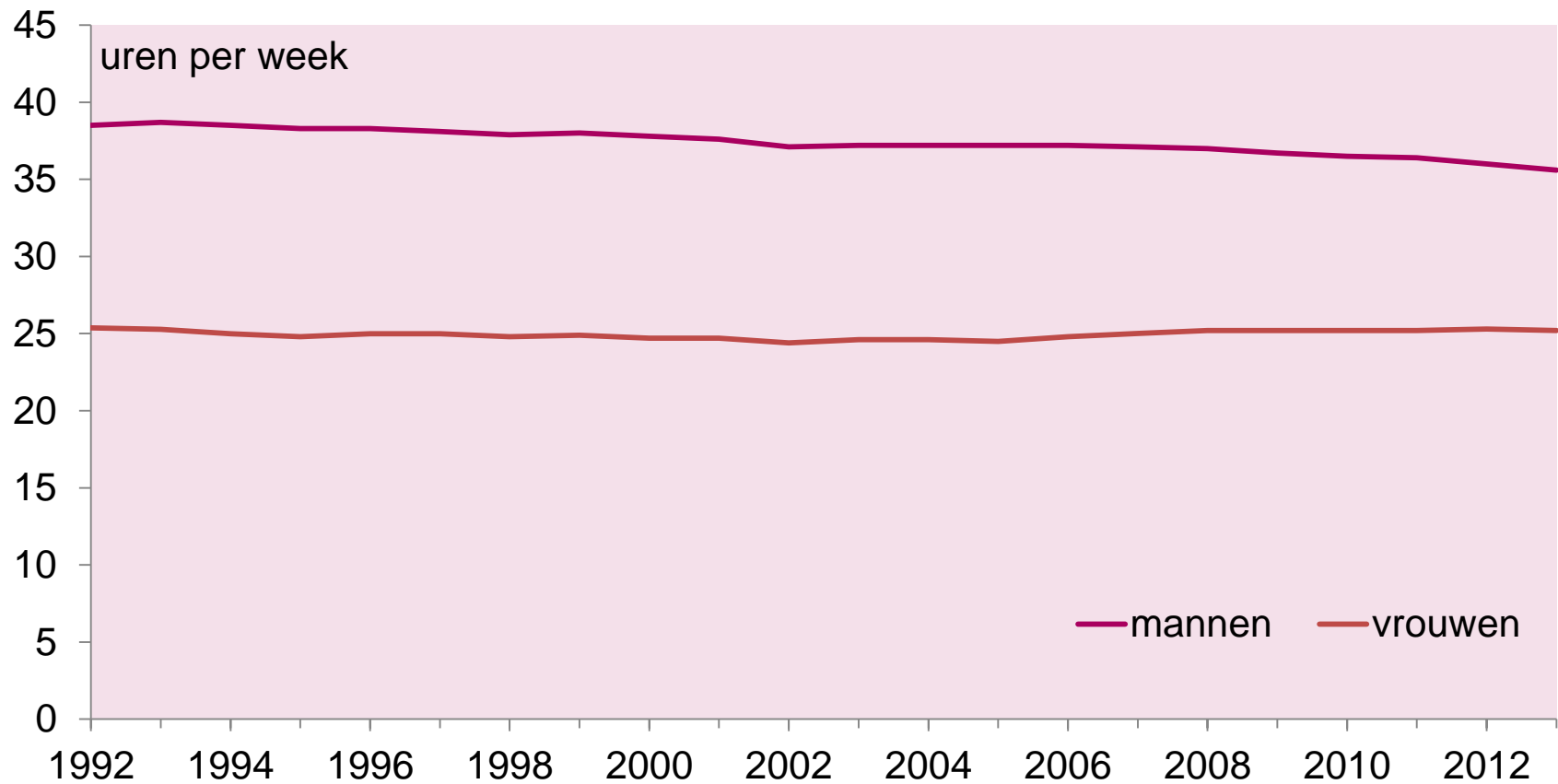

Participatiegraad

Gemiddelde arbeidsduur

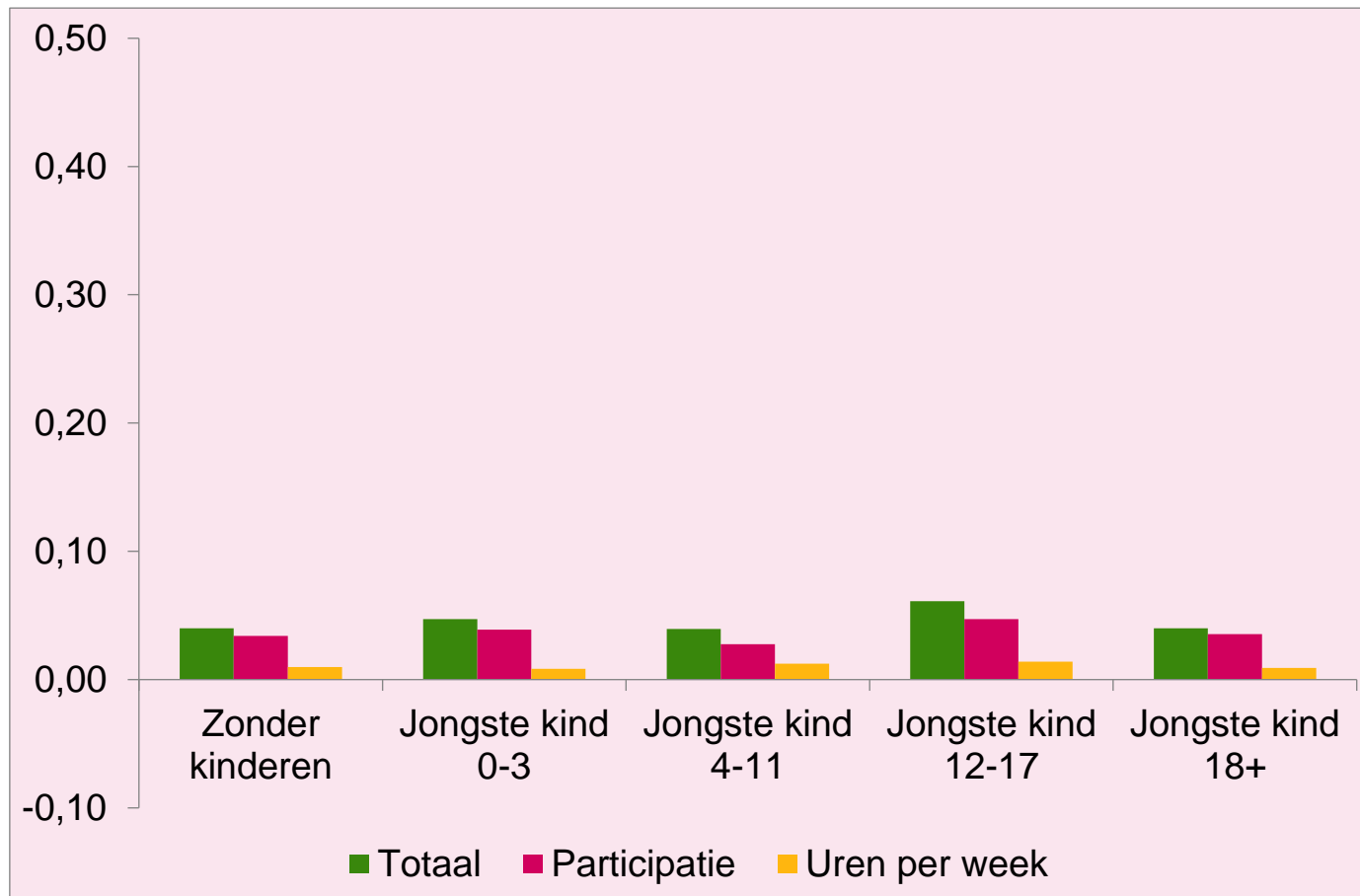

Hoe werkt de Nederlandse arbeidsmarkt?

- Grote verschillen tussen demografische groepen
 - Alleenstaanden versus stellen
 - Mannen en vrouwen in stellen
 - Leeftijd jongste kind

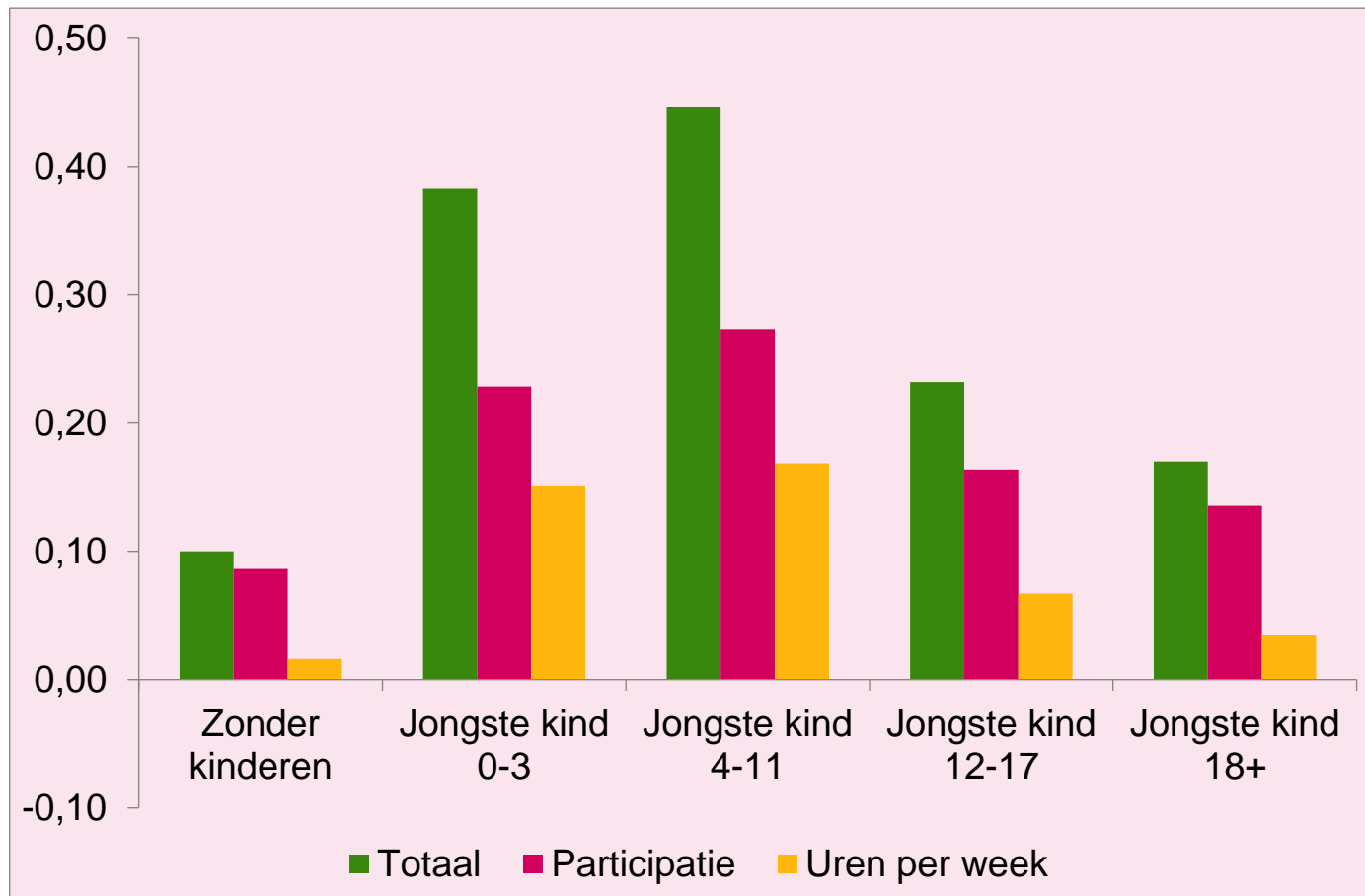

Mannen in stellen zijn minder gevoelig

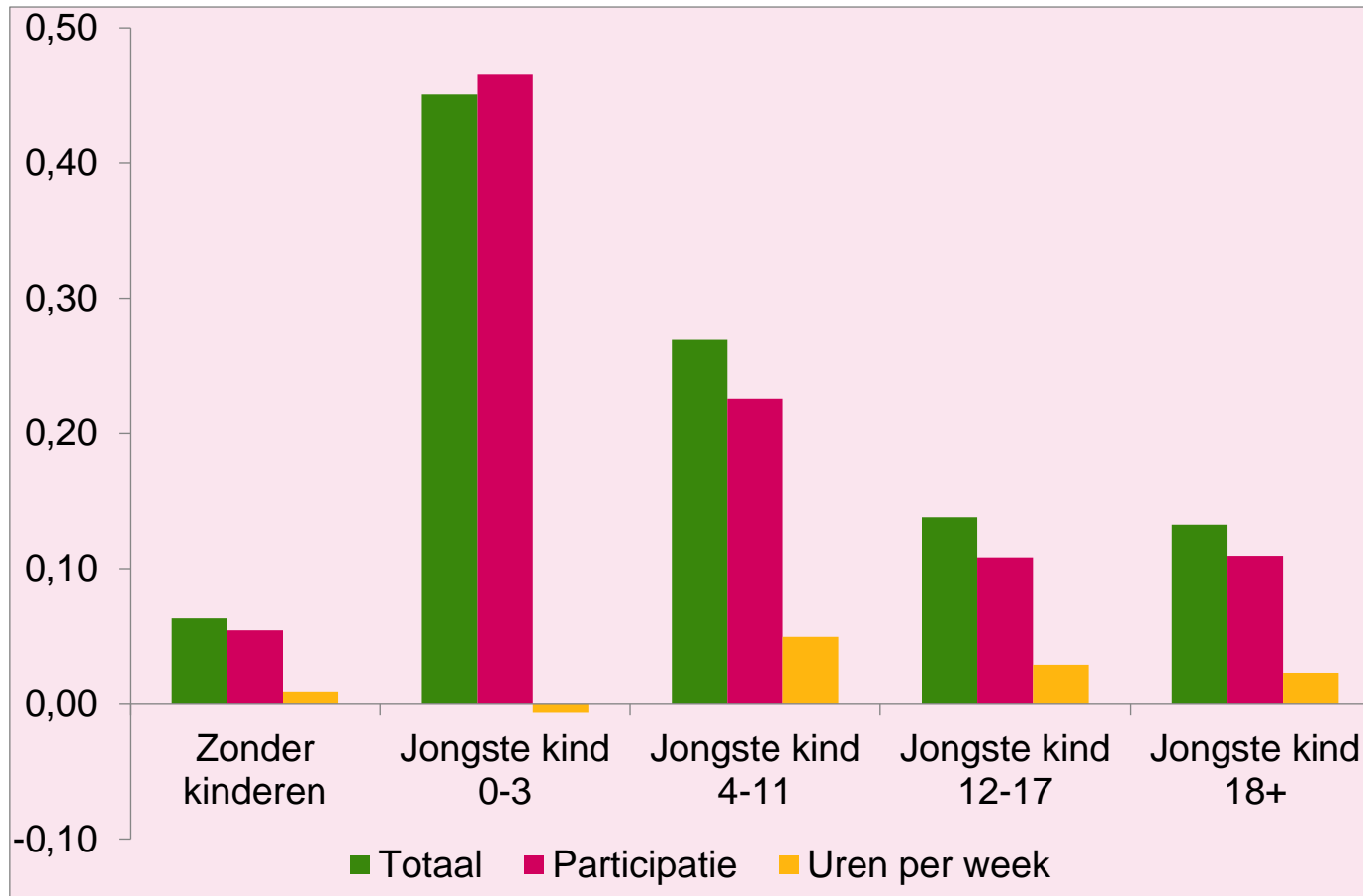

Grote verschillen bij vrouwen in stellen

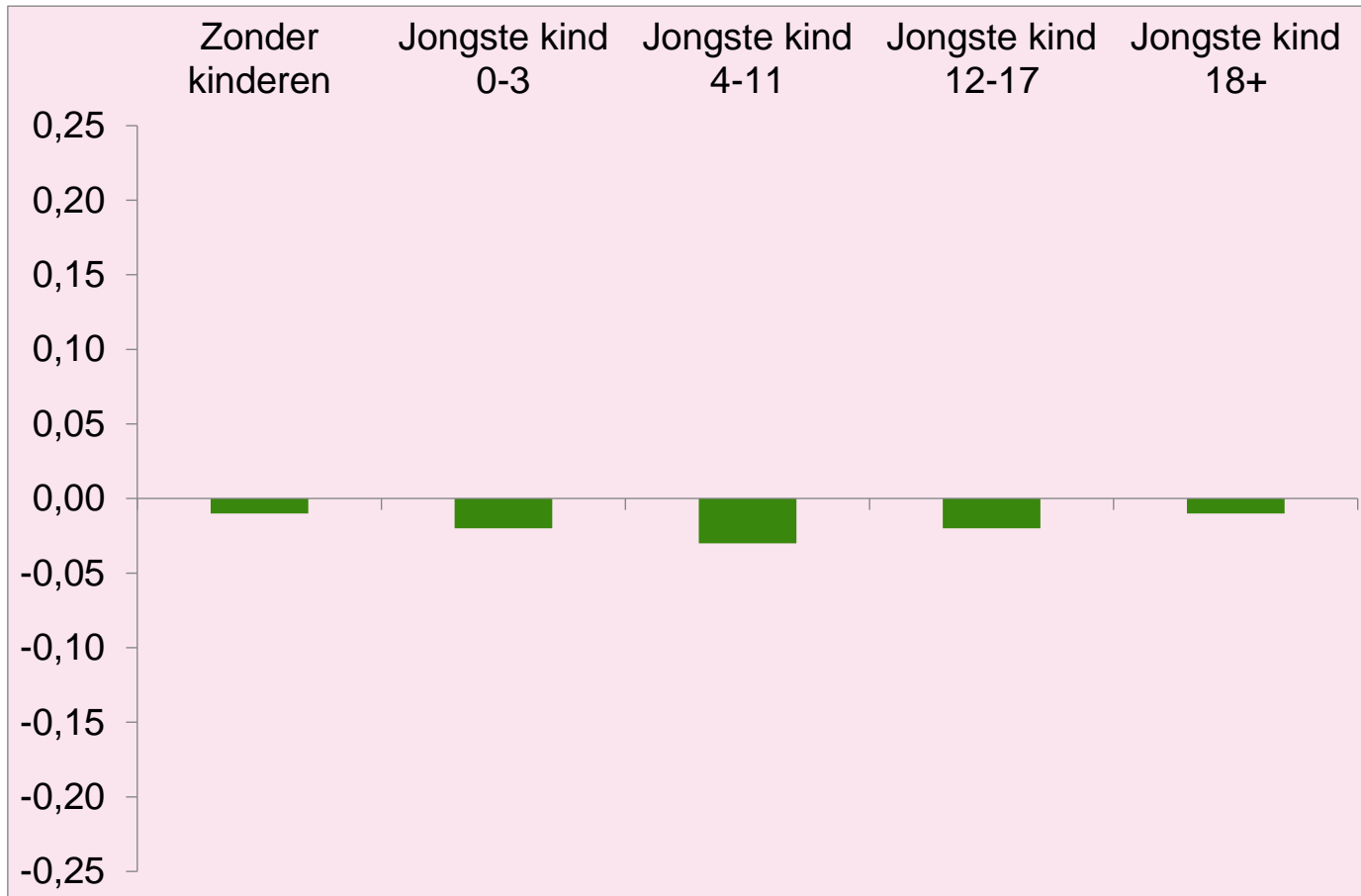

Grote verschillen singles/alleenstaande ouders

Kruiseffect loon vrouwen op uren mannen gering

Kruiseffect loon mannen op uren vrouwen groot

Conclusie: Hoe prikkelbaar zijn Nederlanders?

1. Arbeidsaanbodelasticiteiten flink lager dan vroeger
2. Elasticiteiten alleenstaanden en mannen in stellen laag
3. Elasticiteiten vrouwen in stellen hoger, met name bij jonge kinderen
4. Elasticiteit alleenstaande ouders het hoogst
5. Reactie met name in participatie, veel minder in uren per week
6. Kruiselasticiteit loon mannen op participatie vrouwen aanzienlijk

Hoe beïnvloed je de uitkomsten NL arbeidsmarkt?

Beleidssimulaties

Hoekvlaggen bij de simulaties

- Budgettair beslag -> houdbare overheidsfinanciën
 - Gini coëfficiënt -> inkomensverdeling
 - Participatie in arbeidsjaren -> werkgelegenheid
 - Arbeidsproductiviteit -> soort werknemers
 - Participatie + productiviteit -> productie (niveau)
-
- Vier type simulaties
 - Van generiek naar specifiek
-
- Hoe groot is de prikkel, wie raak je en hoeveel raak je er?

Generieke lastenverlichting

	Eerste schijf	Tweede schijf	Derde schijf	Vierde schijf
Ex ante budgettair (mld euro)	-1,5	-1,5	-1,5	-1,5
Mutatie (procentpunten)	-0,8	-2,1	-3,4	-5,2
	Procentuele mutaties			
Inkomensongelijkheid	-0,22	0,30	0,87	1,33
Arbeidsparticipatie in uren	-0,02	0,09	0,06	0,01
Arbeidsproductiviteit per uur	-0,01	-0,02	0,02	0,03

Effect lagere schijftarieven beperkt

- Varianten:
 1. Verlagen tarief eerste, tweede, derde en vierde schijf met respectievelijk 1,5 mld
- Belangrijkste lessen:
 1. Lagere schijftarieven doen weinig
 2. Effect met name op uren per week keuze, die is relatief ongevoelig
 3. Bij lager TDS en TVS bovendien negatief kruiseffect op vrouwen

Vlaktaks en Basisinkomen

	Vlaktaks zonder inkomensreparatie (b)	Vlaktaks met inkomensreparatie (c)	Basisinkomen met vlaktaks (d)
Ex ante budgettair (mld euro)	0	0	0
Vlaktakstarief (procentpunten)	39,7	45,3	56,5
Toeslag (per persoon in euro)	0	1.950	8.248
	Procentuele mutaties		
Inkomensongelijkheid	5,18	0,00	-7,95
Arbeidsparticipatie in uren	0,24	-0,88	-5,33
Arbeidsproductiviteit per uur	0,12	0,14	1,01

Vlaktaks en basisinkomen niet effectief

- Varianten:
 1. Asociale vlaktaks van 39,7%
 2. Sociale vlaktaks van 45,3%, met een toeslag voor de onderkant
 3. Basisinkomen 50% van sociaal minimum met vlaktaks van 56,5%
- Belangrijkste lessen:
 1. Vlaktaks zonder koopkrachtreparatie levert een beperkte werkgelegenheidswinst op, maar ten koste van lagere uitkeringen
 2. Inkomensneutrale (Gini) vlaktaks levert een grote daling van de werkgelegenheid op, stijging participatiebelasting onderkant
 3. Basisinkomen levert een enorme daling van de werkgelegenheid op, herintroductie 'aanrechtssubsidie' voor een elastische groep

Participatiebelasting

	Bijstand (b)	Arbeidskorting generiek (c)	Arbeidskorting onderkant (d)
Ex ante budgettair (mld euro)	0,5	-1,5	-1,5
	Procentuele mutaties		
Inkomensongelijkheid	0,78	0,10	-0,35
Arbeidsparticipatie in uren	0,66	0,11	0,14
Arbeidsproductiviteit per uur	-0,11	-0,04	-0,09

Effect verlagen participatiebelasting groter

- Varianten:

1. Verlagen bijstand met 500 mln euro
2. Verhogen arbeidskorting: iii) generiek en iv) gericht op onderkant met 1,5 mld euro

Belangrijkste lessen:

1. Bijstand doet veel: treft met name elastische alleenstaande ouders
2. Arbeidskorting onderkant effectiever dan generiek wat betreft arbeidsparticipatie, maar minder gunstig voor productiviteit

(Jonge) kinderen de sleutel

	Kinderbijslag	Kindgebonden budget	Inkomensafhankelijke combinatiekorting	Kinderopvangtoeslag
Ex ante budgettair (mld euro)	0,5	0,5	-0,5	-0,5
	Procentuele mutaties			
Inkomensongelijkheid	0,18	0,45	0,00	0,01
Arbeidsparticipatie in uren	0,07	0,25	0,16	0,13
Arbeidsproductiviteit per uur	-0,01	-0,04	-0,04	-0,02

Verlagen druk jonge moeders effectief

- Varianten:
 1. Verlagen i) kinderbijslag, en ii) kindgebonden budget met 500 mln euro
 - 2. Verhogen iii) ICK, en iv) KOV-toeslag met 500 mln euro
- Belangrijkste lessen:
 1. Verlagen kindgebonden budget doet meer dan verlagen kinderbijslag, verlaagt participatiebelasting (en marginale druk)
 2. Hogere ICK- en KOV-toeslag beide relatief effectief, maar substitutie maakt de KOV-toeslag duur

Top Scoorders: arbeidsparticipatie

Maatregel		Productie		Inkomensongelijkheid
Korte omschrijving	Ex ante budgettair beslag (in mld euro)	Arbeidsparticipatie in uren	Arbeidsproductiviteit per uur	Gini
	Procentuele mutaties			
Bijstand verlagen	0,5	0,66	-0,11	0,78
Kindgebonden budget verlagen	0,5	0,25	-0,04	0,45
Kinderbijslag verlagen	0,5	0,07	-0,01	0,18
Inkomensafhankelijke combinatiekorting verhogen	-0,5	0,16	-0,04	0,00
Kinderopvangtoeslag verhogen	-0,5	0,13	-0,02	0,01
Arbeidskorting onderkant verhogen	-1,5	0,14	-0,09	-0,35

Overzicht en conclusies

- Overzichtstabel met: participatie, productiviteit en ongelijkheid
- Conclusies:
 1. Effecten beleid zijn afgenomen
 2. Generiek beleid: goed voor de eenvoud, maar doet weinig voor de arbeidsparticipatie
 3. Stok doet meer dan wortel: verlagen van uitkeringen grootste effect op arbeidsparticipatie, maar ook op inkomensongelijkheid
 4. Wortels: arbeidsgerelateerde kortingen jonge moeders effectief
 5. Vlaktaks: minder arbeidsparticipatie bij gegeven inkomensongelijkheid

Lessen voor belastinghervorming

Conclusies

- Geen uniek best belastingstelsel, hangt af van doelstellingen en voorkeuren
- NL belastingstelsel kent geen laaghangend fruit
- Als een scherpere inkomensverdeling geen probleem is: inkomensondersteuning terugschroeven.
- Bij gegeven inkomensverdeling, vrouwen met jonge kinderen het beste doel.
- Meer mensen aan het werk makkelijker dan mensen meer laten werken
- Eenvoud moet gevonden worden in aftrekposten IB of buiten de IB

Conclusies

- 100 000 banen dappere doelstelling bij weinig budgettaire ruimte
- Flinke schuiven nodig van elders naar arbeid:
 - BTW: minder posten in lage tarieven -> meer eenvoud, hogere welvaart en niet per se denivellerend.
 - Groter decentraal belastinggebied (ingezetenenbelasting, OZB) - > grote decentralisaties; NL klein lokaal belastinggebied.
 - Vermogensbelasting
 - Box 2

Economisch Onderzoek – ons aanbod

PB BTW (12 maart 2014)

PB Effectiviteit fiscaal beleid (14 februari 2015)

PB Decentraal belastinggebied (april 2015)

PB Vermogensbelasting (voorjaar 2015)